

BÖLÜM 10

ÖZEL HASTANEDE ÇALIŞAN HEKİMLERİN SOSYAL GÜVENLİK HAKLARI

Bahar KILINÇ¹

GİRİŞ

Sosyal güvenlik hakkı çalışanlar için Anayasa ile güvence altına alınan temel insan haklarından biri olmasına rağmen özellikle “*sonuçlarını gelecekte doğurması nedeniyle*” bugün için değeri bilinmeyen bir haktır.

Çalışanların çoğu gelecekte rahat etmek için bugünü çalışarak geçirir. Sosyal güvenlik sisteminin de en önemli işlevi gelecek için refah seviyesini yükseltmektir. Yaşam hakkından mülkiyet hakkına kadar çok geniş bir etki alanı bulunan sosyal güvenlik hakkına dair uygulamada birçok dava türü mevcuttur. Bu dava türleri arasında özel hastanede çalışan hekimler tarafından açılan dava sayısı da yadsınmayacak kadar çoktur. Özel hastanede çalışan hekimler bir yandan hastalarının sağlık sorunlarını çözmeye çalışırken bir yandan da kendi sosyal güvenlik hukuku kapsamındaki sorunlarını çözüme kavuşturmaya çalışmaktadır.

Hukukçular yönünden bir hekimin hizmet akdi ile özel hastanede çalışmasına rağmen neden serbest çalışan olarak sigortalı kabul edildiği tartışmalı bir konudur. Sosyal güvenlik hukukunda sigortalı kavramı çoğu zaman tartışmalı ise de aslında çok daha zor olan kısım sigortalılığın niteliğidir. Çalışanın işçi olarak mı yoksa serbest çalışan olarak mı sigortalı kabul edilmesine dair ayırt edici özellikleri ortaya koymak kapsamlı bir araştırmayı gerektirebilir.

Çalışmamızda özel hastanede çalışan hekimlerin sosyal güvenlik hukuku yönünden birçok hukuki uyumsuzluk yaşaması ve bu uyumsuzlukların yargıya yansması sonucu oluşan içtihatlar ışığında özel hastanede çalışan hekimlerin sigortalılık niteliği ve prime esas kazançların tespiti incelenmiştir.

¹ Hakim, baharkilinc58@gmail.com

ilgili tespit yapılmıştır. Maddenin ikinci fıkrasında “...sözleşmelerinde aksine bir hüküm bulunmadıkça bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında sigortalı sayılır.” ibaresi sigortalılığın niteliğini tarafların iradesine bırakmaktadır. Aynı şartlarda çalışan bir hekimin sözleşmesinde bulunan hükme göre 4/1.a (SSK) veya 4/1.b (Bağ-Kur) bendi kapsamında sigortalı olup olmadığı belirlenecektir. Hem Anayasada hem 5510 sayılı Kanun’da sigortalılık hakkının vazgeçilmez olduğu, sözleşme ile sigortalılık statüsünün değiştirilemeyeceği ve sigortalılık hakkının tarafların iradesine bırakılmadığı belirtilmiştir.

Özel hastanede hizmet akdi ile çalışıp sigortalılığı doğru şekilde 5510 sayılı Kanun’un 4/1.a. bendi kapsamında bildirilen hekimler için bir diğer uyumsuzluk noktası ise sigorta primlerinin Kuruma eksik bildirilmesidir. Sigorta primlerinin gerçek ücret üzerinden bildirilmesi gerekli iken işverenin maliyetinin azalması amacıyla daha düşük bir miktardan bildirilmesi artık olağan duruma gelmiştir. Birçok hekimin sigorta primi gerçek ücret üzerinden değil asgari ücretin bir miktar üstünden yatırılmaktadır. En başta yaşlılık aylığı miktarı gibi birçok etki alanı bulunan sigorta primlerinin düşük ücretten yatırılması nedeniyle açılan prime esas kazancın tespiti davalarında ise ispat şekli hala tartışmalıdır. Emsal ücret araştırması yapılması gerektiğine dair verilen kararlar yanında 6100 sayılı Kanun’un 200’üncü maddesinde belirtilen sınırları aşıyorsa, tespiti gereken gerçek ücretin yazılı delil ile ispatlanması gerektiğini belirten kararlarda mevcuttur. Aynı konuda farklı kararların olması hukuki güvenirliliğe zarar verdiği konusunda şüphe bulunmamaktadır. Sosyal güvenlik hukuku gibi vazgeçilemez bir hak alanında yazılı delil şartının aranması hakkın özüne zarar vermektedir. Kamu düzeni kapsamında olduğu konusunda şüphe bulunmayan sosyal güvenlik uyumsuzluklarının resen araştırma ilkesi kapsamında yazılı delil şartı ile bağlı kalmadan gerçek ücretin belirlenmesi amacıyla daha kapsamlı araştırılması gereklidir.

Sonuç olarak özel hastanede hizmet akdi ile çalışan bir hekimin serbest çalışan olarak sigorta kapsamına alınmasına zemin hazırlayan ek. 10’uncu maddesinin ikinci fıkrasının Anayasa aykırılığından dolayı iptali gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- A. Can **TUNCAY**/ Ömer **EKMEKÇİ**, Sosyal Güvenlik Hukuku Dersleri, 20. Baskı, İstanbul 2019.
- Ali **GÜZEL**/Ali Rıza **OKUR**/Nurşen **CANİKLİOĞLU**, Sosyal Güvenlik Hukuku, 16. Baskı, İstanbul 2016.
- Ali **GÜZEL**, “ Fabrikadan İnternete İşçi Kavramı ve Özellikle Hizmet Sözleşmesinin Bağımlılık Unsuru Üzerine Bir Deneme”, <https://www.tuhis.org.tr/pdf/426.pdf>, E.T.: 11/08/2021.
- Ali Nazım **SÖZER**, Türk Sosyal Sigortalar Hukuku, 4. Baskı, İstanbul 2019.
- Baki **KURU**/ Ramazan **ARSLAN**/ Ejder **YILMAZ**, Medeni Usul Hukuku, 20. Baskı, Ankara 2009.
- Ercan **TURAN**, Sosyal Güvenlik Hakkı, Kamu-İş, C:7, S:3/2003.

- Enver **BOZDEMİR**, Özel Hastanelerde Hekimlik Hizmet Alımı Uygulamasının Mali Açından Analizi, Konuralp Tıp Dergisi, 2020;12(1), 87-96.
- Fikret **EREN**, Borçlar Hukuku Özel Hükümler, Ankara 2014.
- Hamdi **MOLLAMAHMUTOĞLU**/Muhittin **ASTARLI**/Ulaş **BAYSAL**, İş Hukuku, 6. Bası, Ankara 2014.
- Kadir **ARICI**, Türk Sosyal Güvenlik Hukuku, Ankara 2015.
- Kadir **ARICI**, Anayasa Mahkemesi Kararları Işığında Sosyal Güvenlik Hakkı, Sosyal İnsan Hakları Uluslararası Sempozyumu, Kocaeli 2015.
- Kenan **TUNÇOMAĞ**, Sosyal Güvenlik Kavramı ve Sosyal Sigortalar, 2. Baskı, İstanbul 1982.
- Mustafa **ÇENBERCİ**, Sosyal Sigortalar Kanunu Şerhi, Ankara 1977.
- M. Kemal **OĞUZMAN**/Turgut **ÖZ**, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 6098 Sayılı Yeni Türk Borçlar Kanunu'na Göre Güncellenmiş 9. Bası, İstanbul 2011.
- Resul **ASLANKÖYLÜ**, Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu Şerhi (SSK İle Karşılaştırılmalı), Ankara 2010.
- Sarper **SÜZEK**, İş Hukuku, 19. Bası, İstanbul 2020.
- Sevilay **DOĞAN**, İş Sözleşmesinde Bağımlılık Unsuru, 1. Baskı, İzmir 2016.
- Sezai **ÖZTÜRK**, Öğreti ve Yargıtay Kararları Işığında Hizmet Tespiti Davaları, Ankara 2021.
- Süleyman **BAŞTERZİ**, Avukatla Bağlıtlanan Sözleşmenin Hukuki Niteliği, İş Sözleşmesinin Vekalet ve Diğer İş Görme Sözleşmelerinden Ayrılması, Sicil, Mart 2010.
- Ünal **NARMANLIOĞLU**, İş Hukuku Ferdi İş İlişkileri I. İstanbul, Genişletilmiş ve Gözden Geçirilmiş 5. Baskı, 2014.
- www.uyap.gov.tr
- <https://www.tuhis.org.tr/pdf/426.pdf>